Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Збірник наукових праць

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

ВИПУСК 10

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Рівненського державного гуманітарного університету

Рівне – 2002

ББК 81 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць
А 43 Рівненського державного гуманітарного університету.
4 Вип.10. – Рівне: РДГУ, 2002. – 190
УДК 811.161.2

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших вишів. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань синтаксису і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор ***Шульжук Каленик Федорович,***
доктор філологічних наук , професор,
зав. кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
дійсний член Академії наук вищої школи України

Заступник головного редактора ***Шевчук Степан Іванович,***
кандидат філологічних наук, професор, директор Інституту
мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

Члени редакційної колегії:

1. **Бойко В.Г.,** доктор філологічних наук, професор кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
2. **Вихованець І.Р.,** доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії і граматики української мови Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Галич О.А.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української літератури Луганського державного педагогічного університету.
5. **Голомб Л.Г.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Ужгородського державного університету.
6. **Гуйванюк Н.В.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
7. **Давидюк В.Ф.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
8. **Денисюк І.О.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
9. **Дунаєвська Л.Ф.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
10. **Загнітко А.П.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Донецького державного університету.
11. **Зелінська Л.В.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
12. **Іваницька Н.Л.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
13. **Кузьмич О.О.,** кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
14. **Поліщук Я.О.,** доктор філологічних наук, доцент, зав. кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
15. **Радишевський Р.П.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
16. **Турган О.Д.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Запорізького державного університету.
17. **Удалов В.Л.,** доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету (м.Луцьк).
18. **Чирков О.С.,** доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри теорії літератури Житомирського державного педагогічного інституту ім. І.Я.Франка.

Упорядники: *Якимчук О.І., Кузьмич О.О.*

Друкується за рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №9 від 26 квітня 2002 р.).

За точність і грамотність публікацій відповідають автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
(вул. Остафова, 31, кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

© Рівненський державний гуманітарний університет

РОЗДІЛ І
ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ СИНТАКСИСУ

УДК 81'367.33'38

Каленик Шульжук

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПАРАМЕТРИ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ В ХУДОЖНЬОМУ СТИЛІ

Дослідження синтаксичних одиниць (мінімальної синтаксичної одиниці, словосполучення, речення) здійснюється, як засвідчують численні дисертаційні дослідження, переважно в сучасній українській літературній мові, хоча джерельною базою здебільшого послуговує саме художній стиль. Звичайно, цей стиль є особливим і поєднує в собі всі особливості інших функціональних стилів. Проте інші стилі значною мірою обмежені у своїх функціональних можливостях. Так, науковий стиль реалізує всі типи складних речень, найбільшою мірою репрезентованих в основних формах реалізації, що наближаються до інваріантного вияву. Це стосується як загальної типології складного речення, так і особливостей його внутрішньої структури, яка найбільшою мірою збігається з будовою простого речення (двоскладне, поширене, повне). Семантико-синтаксична і комунікативна організація складного речення в науковому стилі теж найбільшою мірою наближаються до своїх інваріантних виявів. Сказане стосується і офіційно-ділового стилю, у якому складне речення є периферійною ланкою, становить типізовану структуру з обмеженими можливостями формальної, семантико-синтаксичної і комунікативної структури. Найближче у функціональному плані перебувають до художнього стилю складні речення публіцистичних текстів. Розмовно-побутові синтаксичні конструкції є органічним складником художнього стилю, особливо в діалогічному мовленні. Саме художній стиль, поєднуючи в собі складні речення від основних форм реалізації аж до периферійних висловлень, найповніше репрезентує вияви складних речень у мовленні, синтезуючи ознаки решти функціональних стилів, узагальнюючи їх. Тому саме в художньому стилі під дією конкретної ситуації мовлення мовна модель складного, особливо багатокомпонентного, речення підпадає під вплив різноманітних перетворень, модифікацій, додаткових функціональних нашарувань, що реалізуються передусім через інтонацію, порядок компонентів і їх лексичне наповнення. Мовленнєві особливості складних багатокомпонентних речень можуть виявлятися як типові, модельовані, такі, що прилягають до мовних характеристик, з одного боку, та індивідуальні, оказіональні, найбільшою мірою віддалені від мовної структури, з іншого боку.

У деяких лінгвістичних працях українських мовознавців, загалом малочисельних, досліджується довжина речення [6]. Аналіз розподілу довжини речення в текстах різних стилів, а також у творах різних авторів здійснюється з урахуванням кількості слів і

засвідчує ряд специфічних особливостей. Такий підхід вважаємо цілком коректним щодо простих та елементарних складних речень. Однак щодо складних багатокомпонентних конструкцій треба передусім застосовувати інший критерій – кількість предикативних компонентів як ознаку довжини речення. І саме в художньому стилі, на відміну від інших функціональних стилів, довжина речення є найбільшою, зокрема в реченнях з багатокомпонентною сурядністю (3,4 компонента), у реченнях із сурядністю і підрядністю (3,7 компонента), у реченнях з однорідною супідрядністю (3,3 компонента), тобто в конструкціях, мінімальний склад яких становить три компоненти. В інших функціональних стилях ці структури переважно реалізуються в основних формах реалізації.

Щодо використання цих речень різними авторами спостерігаються значні розбіжності. Так, зокрема, П.А.Загребельний у своїх творах використовує такі структури, що становлять цілий текст або ж співвідносяться з текстом. Про зв'язок складного багатокомпонентного речення і тексту свідчать факти структурного оформлення тексту у вигляді поліпредикативної конструкції (з однорідною супідрядністю, складні сполучниково-безсполучникові утворення тощо).

Дослідження співвідношення формально-синтаксичної і семантико-синтаксичної структур складного речення засвідчує переважно часткову їхню відповідність, повна ж відповідність трапляється рідко, що зумовлюється передусім наявністю згорнутих пропозицій.

Особливістю художнього стилю порівняно з іншими є можливості стилістичного використання складних речень. С.Я.Єрмоленко, аналізуючи стилістичні значення, цілком справедливо розмежовує стилістичні значення, пов'язані з лексикою, яка органічно впливає на створення мовностилістичних колоритів урочистості, офіційності, інтимно-ласкавості, гумору, сатири та ін., і синтаксичними явищами, характер і стилістична природа яких інші: "Таким синтаксичним категоріям, як двоскладне чи односкладне речення, однорідні члени речення, складнопідрядна чи складносурядна, сполучникова чи безсполучникова конструкція, не можна приписати, скажімо, ознаки урочистості або фамільярності. Тут, як і при аналізі лексичної семантики, виділяються стилістичні значення, що проявляються тільки в конкретному вживанні синтаксичних одиниць, при наповненні їх відповідною лексикою і функціонуванні в інтонаційно-синтаксичній структурі тексту, іншими словами, ідеться про "стилістичне звучання" тієї чи іншої форми, уживаної в контексті, а не про її постійну диференційну ознаку – стилістичне значення" [2: 42].

З-поміж складних елементарних речень у поетичному мовленні вирізняються займенниково-означальні речення типу *той – хто*: *Хто моря переплив і спалив кораблі за собою, той не вмре, не здобувши нового добра* (Леся Українка). Як зазначає С.Я.Єрмоленко, "стилістичний компонент у таких структурах пов'язаний із значенням узагальненості особи, семантичного суб'єкта, що співіснує з іншими значеннями –

умовно-часовими, з'ясувальними відношеннями, які встановлюються між частинами складного речення" [2: 68].

У художньому стилі регулярно використовуються як типові структурні схеми складносурядних речень, у яких ізоморфні як семантико-синтаксична і формальна структури, так і різні семантичні варіанти, у яких порушена симетрія між формальною і семантичною структурами. Саме останні конструкції характеризуються більшою експресивністю, посиленням стилістичного звучання. Вони, звичайно, співвідносні з іншими типами складного речення. Такі речення, уживаючись для вираження семантичних відношень причиновості, допустовості, а також і темпоральності, у стилістичному плані більш навантажені.

Нейтралізована семантика сполучників *і, а, але* зумовлює широке функціонування їх у художніх описах. Сурядні сполучники *і, а* при багаторазовому їх повторенні у відкритих структурах, у яких спостерігається своєрідне "нанизування" речень, набувають яскравого приєднувального характеру, наближаються до функції часток: *А літо йде полями і гаями, і вітер віє, і цвіте блакить* (А.Малишко); *А ранок вставав перед ним теплий і вітряний, а картоплі бігли до обрію, а сукня дівчини майоріла на вітрі все ближче і ближче* (Ю.Мушкетик). На наш погляд, мають рацію ті дослідники, які вважають такі утворення не реченнями, а сполученнями речень. Тому приєднуємось до думки Г.В.Валімової, що такі ряди "не становлять складного речення, не становлять одного речення, а отже, не становлять однієї комунікативної одиниці. Кожне з речень, що входить у відкритий синтаксичний ряд, самостійно виконує свою комунікативну функцію" [1: 94]. На користь такого розгляду свідчить і те, що можуть оформлятися у вигляді складносурядного речення і ряди номінативів: *І дощ, і сніг, і віхола, і вітер* (Л.Костенко). Такі номінативні речення паралельно можуть оформлятися в одну синтаксичну одиницю і в окремі, являючи собою єдине змістове ціле, текст і будучи центром цього тексту.

Стилістичні особливості безсполучникових конструкцій зумовлюються їхньою динамічністю, експресивністю викладу. Ці конструкції є синонімами не лише сполучникових речень, а й простих, ускладнених вставними словами типу *кажуть, дивись, зрозуміло, очевидно* тощо. Безсполучниковість, особливо в реченнях з неоднорідними частинами, використовується для стилістичного підкреслення додаткового, коментуючого пояснення. Звичайно підкреслюється коментуюча, доповнююча, пояснювальна роль частин, що розгортають семантику слів мовлення, оцінки, сприймання, наявних у першій частині. Наприклад: *Мені снилось: червоні рожі пломеніли в промені злотистім* (Леся Українка); *Друзі мали нагоду пересвідчитись – на стратегічних планах командир добре знається* (К.Гордієнко).

Уснорозмовним колоритом відзначаються безсполучникові речення з першою частиною емоційно-оцінного характеру: *І що воно за дитина, ніяк не заплаче!* (К.Гордієнко). Безсполучниковість є семантично багатоплановою.

Саме художнє мовлення найактивніше використовує формально-семантичну варіативність синтаксичних структур, найзагальнішою стилістичною ознакою яких є експресивність, конкретнішими – книжність, розмовність, поетичність, публіцистичність; ці особливості зумовлюються власне синтаксичною семантикою складного речення. Взаємодія в художньому стилі книжно-писемних і уснорозмовних конструкцій "приводить до формування в синтаксичній системі української мови стилістично маркованих реченнєвих структур" [2: 66].

Стилістичне розподібнення в складних реченнях залежить передусім від маркованості сполучних засобів: сполучні вирази типу *всупереч тому, що; незважаючи на те, що; одночасно з* є виразними ознаками книжної структури. Речення з часовими і умовно-часовими відношеннями стилістично розрізняються сполучниками *коли* і *як*, останній сполучник у результаті семантичної багатоплановості (поєднання часових, умовних і відношень способу дії) набуває відтінків розмовного і експресивного поетичного стилів: *Як не горю – я не живу, Як не люблю – я не співаю* (П.Тичина). Це стосується і синонімічних сполучникових засобів *незважаючи на те що, хоч, хай,* що передають відношення допустовості, сполучних слів *який, чий, що, котрий,* що вживаються в підрядній означальній частині.

Особливо слід відзначити в стилістичному плані складнопідрядні конструкції з підрядними порівняльними: *Ой одна я, одна, як билиночка в полі* (Т.Шевченко).

Складнопідрядні багатокомпонентні речення як центральний тип полі-предикативних структур у художньому стилі реалізуються найповніше як в основних формах реалізації, так і в різних мовленнєвих варіантах. Часто вони оформляються як приєднувальні, парцельовані конструкції. А.П.Загнітко цілком обґрунтовано, на наш погляд, зазначає: "Парцелювання реченнєвих структур є семантико-синтаксичним процесом, що безпосередньо пов'язаний з особливостями та закономірностями людського світосприйняття, світоузагальнення, прагненням людської психіки виокремити навіть залежний компонент як такий, що набуває статусу людської уваги, концентрації на ньому людських роздумів. Парцелянт набуває в структурі художнього прозового тексту відповідної самостійності як об'єкт уваги, але виступає функціонально і структурно зорієнтованим на базове реченнєве утворення" [3: 467]. У складному багатокомпонентному реченні весь підрядний блок чи його частина нерідко виносяться за межі головного речення. Одночасно можуть актуалізуватися головні і другорядні члени, що виносяться за межі компонентів. Порівняймо: *Нудне, нелегке життя – на безлюдді, серед кошлатої і дикої, хоч і вільної природи. Де тільки вода і сонце, де очерет і верби, де риба та птиці. Де шукачі і втікачі. Вічне змагання всього живого* (Ю.Мушкетик).

Складнопідрядні поліпредикативні конструкції часто набувають значного стилістичного звучання. Особливо це стосується конструкцій з однорідною супідрядністю, у яких однорідні супідрядні, пояснюючи головну частину в одному плані, нерідко в художніх творах виступають як градаційні елементи і виконують відповідні

стилістичні функції. Особливо виразними із стилістичного боку є ті конструкції, що мають будову періодів, оскільки інтонаційне напруження постійно зростає, бо саме однофункціональні супідрядні нарощують градацію. Наприклад: *Лиш хто любить, терпить, в кім кров живо кипить, в кім надія ще лік, кого бій ще манить, людське горе смутить, а добро – веселить, - той цілий чоловік* (І.Франко).

Трапляються досить розгорнуті конструкції, особливо в поезії, коли однофункціональні супідрядні розділяються паузами і на письмі оформляються як окремі речення. Така градація цих одиниць, виділення їх в окремі синтагми сприяють емоційному звучанню тексту, його експресивності: *І мозок мій здивований украй. Що я сміюсь. Що говорю дурниці. Що чую голос вимерлих племен. Що у сучасність гонти і драниці не закидають вудлища антен. Що тут нема транзисторної музики, лише пташки щебечуть лісові і маслючків брунатні карапузики з дощами в шахи грають у траві* (Л.Костенко).

Виразне експресивне навантаження конструкції з однорідною супідрядністю мають тоді, коли однорідні супідрядні оформляються як обірвані речення, коли початкові частини їх повторюються, що свідчить про схвильованість мовця, який їх використовує: *Машенько! Я весь час згадував про тебе, але ж не знав, що ти... Що ти про мене думаєш... Що ти... Що ти... Моя!* (А.Хижняк).

Показовими, зокрема для поезії М.Рильського, є цілі строфи, що становлять складнопідрядне багатокомпонентне контаміноване речення, у якому кожне підрядне доповнює висловлювану думку, становить синонім, перифраз тієї самої думки. Наприклад: *Яким би був я йолопом жахливим, коли б почав завидувати юним, рум'янощоким та блискучооким, коли б запав у жалюгідну заздрість до сильних, до здорових, до струнких, до молодих, які не без підстави себе вважають владарями світу, до зміни, що прийшла тобі й мені, не названий, далекий, добрий друже!*

Структура складного речення в художньому стилі, зокрема в різних його жанрах (прозовому і поетичному мовленні) має ряд специфічних особливостей, що стосуються загальної типології складних речень і їх внутрішньої структури, центральності і периферійності різних типів складних елементарних і багатокомпонентних речень, стилістичного функціонування складних конструкцій.

На особливу увагу заслуговують складні конструкції діалогічного мовлення, що широко репрезентовані в художньому стилі. На противагу дослідникам, які вважають, що синтаксис складного речення в усній формі літературної мови є ділянкою стилістичного синтаксису [4: 249], переконливими, на наш погляд, є аргументи, що "синтаксис розмовного (уснорозмовного) мовлення на сьогодні не вважається вже ділянкою стилістичного синтаксису; стаючи об'єктом самостійного дослідження (Дудик, Лаптєва), він виявляє певні закономірності в побудові простих і складних речень, розкриває специфіку еліптичних, неповних структур, речень-еквівалентів, приєднувальних конструкцій, парцельованих речень, тобто на синтаксичну організацію розмовного

мовлення дослідники не накладають моделі двоскладного речення, а вивчають у ній тільки поширені характеристичні типи синтаксичних структур” [2: 107-108]. Це ж стосується і складного речення.

Дослідження формально-синтаксичних параметрів складного речення в діалогічному мовленні засвідчують максимальну стислість поліпредикативних конструкцій усіх типів. У діалогічному мовленні регулярно функціонують складні елементарні речення, однак загалом поширені і складні багатокомпонентні конструкції [7: 7].

На відміну від прозового художнього мовлення, у якому переважають сполучникові поліпредикативні конструкції, у діалогічному мовленні більш поширеними є сполучниково-безсполучникові та безсполучникові багатокомпонентні утворення.

У поетичних творах кожного письменника принципи реалізації поетичного матеріалу індивідуальні. Це зумовлюється комплексом чинників, визначальними з яких, на думку деяких мовознавців, є рівень обдарованості митця, його талант [5: 39]. Так, за свідченням дослідників виражальних можливостей складного речення у творчості Ліни Костенко, у творах поетеси переважають елементарні складні речення, найчастіше безсполучникові, що характеризуються стилістичною багатозначністю; друге місце належить складнопідрядним реченням з одним підрядним; регулярними є і складні неелементарні речення. Особливістю неелементарних складних конструкцій є широка наявність у їхній семантичній структурі вторинних предикатних синтаксем, що, очевидно, зумовлене передусім особливостями організації поетичного мовлення, обмеженнями, які накладає на структуру речення будова строфи. Дослідження складнопідрядних неелементарних речень у поезії Івана Драча засвідчує центральність складних конструкцій з однорідною супідрядністю і периферійність інших моделей складнопідрядних неелементарних речень. Як і в поезії Ліни Костенко, досить поширеними є парцельовані конструкції, що сприяє увиразненню кожного парцельованого компонента, його логічному виділенню.

Одним із чинників досягнення стилістичної виразності в художньому тексті є комплексне використання складних речень.

Дослідження функціональних параметрів складного речення в художньому стилі лише започатковується і вимагає поглибленого зіставного аналізу цих конструкцій на матеріалі творів різних авторів і різних жанрів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валимова Г.В. Сложное предложение и сочетание предложений // Вопросы синтаксиса современного русского литературного языка. – Ростов–н/Д., 1973. – С. 90-98.
2. Єрмоленко С.Я. Синтаксис і стилістична семантика. – К.: Наук. думка, 1982. – 210 с.

3. Загнітко А.П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис.– Донецьк: Дон НУ, 2001. – 662 с.
4. Каранська М.У. Особливості складного речення в усній формі літературної мови // Українське усне літературне мовлення. – К.: Наук. думка, 1967. – С. 249-251.
5. Кузьмич О.О., Ричагівська Ю.Є. Виражальні можливості складного речення у творчості Ліни Костенко // Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії: Зб. наук. праць Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 1999. – Вип. 7. – С. 39-43.
6. Статистичні параметри стилів. – К.: Наук. думка, 1967. – 260 с.
7. Шульжук Н.В. Структура складного речення в діалогічному мовленні: Автореф. ... канд. філол. наук. – К., 1999. – 16 с.

Резюме

В статье рассматриваются функциональные особенности сложных элементарных и многокомпонентных предложений в художественном стиле. Исследуется длина многокомпонентных конструкций, центральность/периферийность разных типов сложных предложений, их стилистическое функционирование.

УДК 801.81:398.2 ***Тетяна Беценко***

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОНСТРУКЦІЙ З ПРЯМОЮ МОВОЮ В УКРАЇНСЬКИХ ДУМАХ

Неперевершені зразки національного генія – українські думи – відзначаються такою своєрідною рисою, що не надто властива поетичним творам, як наявністю численних конструкцій з прямою мовою. Як для української пісні невід'ємною ознакою виступає діалогізація тексту [3: 96], так і для дум характерне вживання прямої мови у функції виразно помітного стильового і стилістичного засобу. Конструкції з прямою мовою показові тим, що відіграють водночас і ключову композиційну роль (є зв'язною ланкою у створенні та розгортанні сюжету), і, окрім того, асоціюючись із драматичною природою дум, допомагають якнайвиразніше передати безпосередність вияву, емоційного стану, динаміки дії тощо, тобто наповнюють архітектоніку творів певним естетичним змістом, підпорядковуючи її одній з першочергових вимог естетики, згідно з якою форма обов'язково характеризується емоційно-вольовою напругою з властивим їй характером вираження ціннісного відношення "до чогось, крім матеріалу, бо це, що виражається формою – ритмом, гармонією, симетрією з іншими формальними моментами, – емоційно-вольове відношення носить занадто напружений, занадто активний характер" [3: 14].

Наскільки велике (скажемо так, провідне) значення в організації дум належить прямій мові, можемо судити і по тому, що здатність говорити приписується неістотам,

ЗМІСТ

Розділ I. ***Теоретичні питання синтаксису***

Шульжук К.Ф. Функціональні параметри складного речення у художньому стилі 4

Беценко Т.П. Особливості функціонування конструкцій з прямою мовою в українських думах 10

Давнюк С.В. Особливості внутрішньої структури предикативних одиниць у складних конструкціях з сурядністю і підрядністю 14

Кузьмич О.О. Синтаксичні засоби творення ритму в прозовому творі (на прикладі новели Олеся Гончара "Модри камень") 20

Ричагівська Ю.Є. Специфіка засобів зв'язку складного речення в поетичному мовленні 24

Шкарбан Т.М. Експресивно-виражальні можливості конструкцій з однорідною супідрядністю 29

Шульжук Н.В. Загальнолінгвістичні проблеми опису українського діалогічного мовлення 34

Щербачук Н.П. Предикатні синтаксеми у структурі семантичного елементарного простого речення діалогічного мовлення 39

Розділ II. ***Семантика лексичних одиниць***

Кирилкова Н.В. Семантичне поле компонента верба в українських фраземах та пареміях 48

Крижановська О.М. Назви на позначення ахроматичних кольорів в українській мові 52

Сербіна Т.Г. Мовні зміни в лексиці російської мови новітнього періоду (за матеріалами сучасних газет) 60

Турик Л.Р. Дієслово говорити (казати): перфоматив чи дескриптив 64

Розділ III. ***Історія мови та лінгвістики***

Мандрик Н.В. Лексика слов'янських мов як джерело вивчення духовної культури давніх слов'ян 70

Розділ IV. ***Аспекти досліджень у словотворі***

Гаврилюк Н.В. Оказіональні прикметники-композити у поетичному словнику неокласиків (словотвірний аспект) 74

Степанова О.І. До питання про структурно-функціональну одиницю словотворчого рівня 79

Розділ V. ***Лінгвістика тексту***

Богдан С.К. Оказіональні звертання української епістолярії 86

Войцешук Л.А., Мандрик Н.В. Текст як об'єкт лінгвістичних досліджень 95

Вокальчук Г.М. Індивідуально-авторські юкстапозити в українській поезії 20-30 років XX століття 102

Горожа нова С.О. Кольороназви як елемент ідіостилю Миколи Хвильового 109

Златів Л.М. Проблема сприймання (розуміння) тексту та його структурно-смислового аналізу в психолінгвістиці 115

Ожигова О.В. Особливості стилістики сучасної української драми. 121

Смітюх Т.М. Інтертекстуальність у релігійних текстах 127

Соколовська С.Ф. Взаємообумовленість текстових категорій зв'язності та дискретності 132

Хом'як О.І. Принципи ідіостилістичного аналізу художнього

тексту 139
Розділ VI. ***Особливості говорів української мови***
Євтушок О.М. Модель і її мовленнєва реалізація: лексичний і семантичний аспекти 146
Мазяр В.П. Ареологія лексики народних промислів у західнополіських говірках української мови 149
Розділ VII. ***Проблеми мовної освіти***
Ковальчук Н.П. Питання взаємозв'язку синтаксису і пунктуації 154
Лещенко Г.П. Система вправ на збагачення мовлення учнів комунікативно значущою культурознавчою лексикою 157
Хом'як І.М. Питання методики орфографії в підручниках з української мови 167
Розділ VIII. ***Актуальні питання мовної культури***
Войцешук Л.А. Теорія формування комунікативно-мовленнєвих умінь у складних ситуаціях спілкування з точки зору функціональної культури мовлення 174
Олексієвець Л.С. Граматичні особливості ділових паперів 178
Відомості про авторів 183

Наукове видання

Актуальні проблеми сучасної філології

Мовознавчі студії

Збірник наукових праць

Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 10

Упорядкування та наукове редагування
Олександри Якимчук,
Оксани Кузьмич

Макет та комп'ютерна верстка
Андрія Слинька

Обкладинка
Олексія Литвина

Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №9 від 26 квітня 2002 р.)

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших вишів. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань синтаксису і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Макет, верстку, дизайн здійснено в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери,12
Рівненський державний гуманітарний університет
(вул. Остапова, 31, кафедра української мови). Тел.: 26-17-79

Підписано до друку 15.05.2000. Гарнітура Times Roman Cyr.
Умов. друк. арк.. 19, 0. Наклад 200 прим.